

BÁRKÁNYI ZSUZSANNA, MAR GALINDO MERINO, AARÓN PÉREZ-BERNABEU (SZERK.)

La integración de la pronunciación en el aula de ELE (A kiejtés integrálása spanyolorákon)

Amsterdam: John Benjamins Publishing Company, 2024. 310 p.

ISBN 978-902-721-786-8

Baditzné Pálvölgyi Kata

b.palvolgyi.kata@btk.elte.hu

Ötvös Loránd Tudományegyetem, Romanisztikai Intézet, Spanyol Nyelvi és Irodalmi Tanszék

<https://orcid.org/0000-0002-7106-7427>

A nyelvoktatás története során több olyan törekvést is láthattunk, amelyek megpróbáltak kiemelt szerepet adni a kiejtésnek, például a 20-as évek Reformmozgalma vagy Gattegno Csendes Módszere a 70-es években (Aurrecoechea, 2009, pp. 7–9), a spanyol mint idegen nyelv kapcsán a 2000-es évek elején pedig több kézikönyv is megjelent a témában (Álvarez Martínez, 2002; Cortés Moreno, 2002; Gil Fernández, 2007; Nuño Álvarez & Franco Rodríguez, 2002), ennek ellenére a kiejtés oktatása továbbra is némileg elhanyagolt terület maradt. Ennek okai lehetnek, hogy a spanyolt idegen nyelvként tanító tanárok nem mindig rendelkeznek megfelelő fonetikai ismeretekkel, illetve úgy vélik, hogy a tanulók automatikusan elsajátítják ezeket az elemeket immerziós célnyelvi környezetben. Ráadásul önmagában a fonetika tanítása (és tanulása) sokak számára unalmas és nehéz lehet (Padilla, 2007, p. 872).

A 2024-ben megjelent „La integración de la pronunciación en el aula de ELE” című tanulmánykötet a „Pronuntia” című kutatási projekt eredménye, amely a kiejtésoktatás tanárképzésére fókuszál. A kötet tizennyolc tanulmányában huszonhárom szakember működött közre, a projekt három tagja szerkesztette: Bárkányi Zsuzsanna (The Open University; HUN-REN Nyelvtudományi Kutatóközpont), María del Mar Galindo (Alicantei Egyetem) és Aarón Pérez-Bernabeu (La Rioja Nemzetközi Egyetem). A kötet célja, hogy eszközöket nyújtson az oktatás és a kutatás számára egy olyan területen, amely ritkán jelenik meg a kiejtésoktatással foglalkozó kiadványokban és

segítséget jelentsen ebben a kontextusban az alkalmazott nyelvészet, idegennyelv-tanulás és a kiejtés szerepe iránt érdeklődő kutatók számára, valamint azoknak a nyelvtanároknak, akik hatékony módszertani megközelítéseket keresnek az osztálytermi szóbeli készségek fejlesztésére a kiejtéstanítás tudatos integrálásával.

Aarón Pérez-Bernabeu (La Rioja Nemzetközi Egyetem) bevezetője nemcsak a következő fejezetek tartalmának rövid bemutatására szolgál, hanem a mű során használt alapfogalmakat is tisztázza, így nem csak az olvasó elméleti ismereteinek rendszerezésére alkalmas, de kiváló segédanyagként beépíthető akár olyan felsőoktatási kurzusokba, melyeknek szerves része a fonetika vagy az idegennyelv-oktatás (és ennek elsősorban a szóbeli kommunikációhoz köthető jellegzetességei). A kötet négy tematikus blokkra tagolódik, a spanyol vagy angol nyelvű tanulmányok azonos szerkezetet követnek: két összefoglalót tartalmaznak (egy rövid és egy bővebb változatot spanyol és angol nyelven, ahol a rövidebb összefoglaló az adott cikk nyelvén íródik), a szakirodalom áttekintését a témában eddig ismert és releváns elméletekkel, az adott terület aktuális aspektusainak bemutatását (esetenként a szerzők saját kutatásaival kiegészítve), valamint a szerző(k) didaktikai javaslatait és bevált módszereit, végül pedig a téma jövőbeli kutatási irányait.

Az első tanulmánycsoport témája a kiejtés és más nyelvi szintek (nyelvtan, lexika, pragmatika, helyesírás) kapcsolódási pontjai, illetve ezen kapcsolódási pontok mentén a kiejtés nyelvórai integrációjának lehetőségei. Matías Hidalgo-Gallardo (Escuela Oficial de Español Embajadores, Madrid) és Mercedes Pérez-Serrano (Madridi Complutense Egyetem) „Léxico y pronunciación: un camino de ida y vuelta” tanulmányukban bemutatják, a fonológiai tudatosság fejlesztése hogyan segíti a szókincs tanulását. Ehhez nem csupán a legfrissebb releváns kutatások eredményeit osztják meg, hanem egy olyan jógyakorlat-gyűjteményt, amelyet minden nyelvtanár beépíthet tanóráiba. Antonio Orta Gracia (CLIC International House Sevilla) “Gramática y pronunciación: un modelo de integración” cikke szerint, mivel a grammatikai elemek és a prozódiai komponensek az élőbeszédben elválaszthatatlanul összekapcsolódnak, ezért a didaktikai javaslatokban is párhuzamosan kell megjeleníteniük: a hatékony kommunikáció megtanulásához olyan megközelítésre van szükség, amely a kognitív nyelvten mellett a kiejtés tanítására is hangsúlyt fektet. A következő tanulmányban, “La ortografía en el ELE: de la grafía a la pronunciación” César L. Díez Plaza (Cervantes Intézet) a helyesírás szerepét vizsgálja a spanyol kiejtés elsajátításában, és konkrét, példákkal szemléltetett javaslatokat tesz annak beépítésére a spanyol, mint idegen nyelv órákba. Amellett érvel, hogy a helyesírás fejlesztése nem merülhet ki pusztán a helyesírási hibák tanár általi javításában, hanem magában kell foglalnia a helyesírás kiejtéssel való kapcsolatának tudatosítását is. Florence Baills (Pompeu Fabra Egyetem, Barcelona) és Núria Esteve-Gibert (Universitat Oberta de Catalunya) azt mutatják be “Developing pragmatics in the L2: Teaching pronunciation through multimodal cues” cikkükben, hogyan alkalmaznak a beszélők multimodális stratégiákat – például a beszédprozódiát és a gesztusnyelvet – a hatékony kommunikáció érdekében, és gyakorlati tanácsokat is nyújtanak ahhoz, hogy a nyelvtenárok is bevezethessenek olyan megoldásokat, amelyekben például a nyelvtenulók gesztusokkal kísérik az épp elsajátítani kívánt prozódiai jelenségeket vagy a beszédturnusok közti váltásokat.

A második blokk a kommunikatív tevékenységek és a kiejtés tanításának viszonyára fókuszál. Ez az egység minden olyan tanár számára hasznos, aki a kiejtés oktatását kommunikációs feladatokon keresztül az alapvető készségek (olvasott szöveg értése, hallott szöveg értése, szóbeli kifejezőkészség és mediáció) fejlesztésével kívánja megközelíteni. Victoria Marrero-Aguilar (Universidad Nacional de Educación a Distancia, UNED) “De la comprensión auditiva a la pronunciación” cikkében kiemeli a percepció szerepét a kiejtés elsajátításában és fejlesztésében. Konkrét didaktikai javaslatot mutat be a kiejtés fejlesztésére, mely a nyelvtanulók beszédének érthetőségére fókuszál, fontos kritériumnak tekintve a tanulók kiejtési hibáinak előzetes azonosítását és az érthetőséget befolyásoló hatásuk alapján azok kezeléséhez egy prioritizált sorrend kialakítását. Natalia Fullana és Joan-Tomàs Pujolà (Barcelonai Egyetem) “L2 pronunciation in the spotlight: From phonological awareness to oral production in communicative tasks” tanulmányukban arra ösztönöznek, hogy a kiejtést kommunikatív feladatokon keresztül integráljuk a spanyol, mint idegen nyelv órákba, önértékelési kritériumokkal kiegészítve a fonetikai jegyek tudatosítására. Adolfo Sánchez Cuadrado (Granadai Egyetem) “El desarrollo de la competencia fonológica en el marco de tareas de mediación lingüística” című szaktanulmánya pedig a közvetítés kontextusában alkalmazott értékelési eszközök fejlesztésének pedagógiai szempontjait tárgyalja, különös figyelmet fordítva az intonáció szerepére a beszédaktusok megvalósításában.

A következő tematikájában változatos nagyobb egység a spanyol mint idegen nyelv órák mindennapos dilemmáira összpontosít: a kiejtést a tanítási módszerek, tanulási stratégiák, az értékelés, technológia-használat, illetve a beszédhibák kontextusában vizsgálja. Pilar Melero Abadía (Nebrija Egyetem) és Aarón Pérez-Bernabeu (La Rioja Nemzetközi Egyetem) “La pronunciación en las metodologías de enseñanza de ELE: el reto de la instrucción explícita integrada” munkája az eltérő nyelvoktatási módszerekben megjelenő kiejtéstani megközelítéseket tárgyalja, kiemelve a cselekvésorientált megközelítést és az explicit kiejtésoktatás beépítését a spanyol nyelvórákba. Marta Giralte Lorenz (Limericki Egyetem) “Enfoque Oral y didáctica de la pronunciación del español” cikkében a kiejtés tanítását az oralitás szemszögéből közelíti meg, megközelítésében ameddig csak lehet, késleltetve az írás bevezetését. Induktív és irányított módszert javasol, amelyben a tanulók a kiejtést hallás, ismétlés és szóbeli interakció révén sajátítják el, anélkül, hogy a hangok írásbeli megjelenítésére támaszkodnának. Carmen González Gómez és Jesús Fernández González (Salamancai Egyetem) “Crosslinguistic Influence and the Pronunciation of Spanish as a L2” című tanulmánya az anyanyelv hatását vizsgálja az elsajátított nyelvek kiejtésére, különösen a spanyol mint idegen nyelvre. Olyan kérdésekre keresik a választ például, hogy milyen perceptuális és automatizáló gyakorlatok alkalmazhatók a fonológiai tudatosság fejlesztésére, illetve milyen tevékenységek segítik a nyelvtanuló számára új hangok és beszéd-elemek artikulációját, valamint hogyan illeszthetők ezek a gyakorlatok egy kommunikációközpontú nyelvtanítási megközelítésbe. Ana Blanco Canales (Alcaláii Egyetem) “La enseñanza de la pronunciación basada en el desarrollo de la conciencia fonológica y la metacognición” cikkében a fonológiai tudatosság szerepét kutatja a kiejtés fejlesztésében. Amellett érvel, hogy a fonetikai kompetencia korlátozott vagy hiányos fejlődése nemcsak a nyelvtudásra van hatással, hanem további negatív következményekkel is jár: befolyásolja a beszélők társadalmi beillesz-

kedését, kapcsolataikat, akárcsak az önbizalmukat. Így induktív és deduktív technikák alkalmazását ajánlja (példák segítségével, irányított reflexió révén), hogy a tanuló tudatosíthassa a vizsgált elemet és annak sajátosságait a spanyol nyelvben, és ezáltal az elsajátítás folyamatát hatékonyabbá tegye. “Hacia una evaluación comunicativa y eficaz de la pronunciación del español” cikkében Enrique Santamaría Busto (New York University, Madrid) a kiejtés értékelésének kulcskérdéseit tárgyalja az idegennyelv-oktatás kontextusában, egy olyan kibővített kiejtésértékelő modellt bemutatva, amely kellő részletességgel reflektál azokra a jelenségekre, amelyek a beszédérthetőséget jelentősen befolyásolják. Emellett egy olyan, szegmentális és szuprasegmentális hibákból összeállított listát is mellékel, melynek elemei a spanyol nyelv érthetőségére hatással lehetnek. Jonás Fouz González (Murciai Egyetem) “Facilitating the integration of pronunciation instruction into the classroom with technology” tanulmánya a technológia által nyújtott lehetőségeket vizsgálja a kiejtés tanításában és tanulásában, valamint az érthetőség és a beszéd folytonosság fejlesztésében, mint például a mobilalkalmazások, a közösségi média, a kiterjesztett valóság vagy az intelligens személyi asszisztensek, a kiejtéstanulás különböző szakaszaiban és kontextusaiban. Diego Paniagua Martín (Instituto Universitario de Integración en la Comunidad (INICO); Salamancai Egyetem) “La enseñanza de la pronunciación a estudiantes de español como lengua adicional con Trastornos de los Sonidos del Habla” cikke a beszédzavarokkal küzdő, a spanyol mint idegen nyelvet tanulók kiejtéstanulását elemzi, áttekintve az esetükben leggyakrabban előforduló kiejtési hibákat, és egyben hatékony oktatásukhoz segítséget nyújtva konkrét javaslatokkal, feladatötletekkel.

Az utolsó egység végül számos affektív és szociális tényező hatását vizsgálja a kiejtésre és annak oktatására. Bárkányi Zsuzsanna (The Open University; HUN-REN Nyelvtudományi Kutatóközpont) “Pronunciation anxiety on online Spanish courses” kutatása az online oktatásban megjelenő beszédzavarok kiejtéssel összefüggő okait elemzi. Kutatási eredményei azt mutatják, hogy a kiejtés miatti szorongás ritkán a legfőbb oka az idegen nyelvi beszédzavaroknak, de gyakran okoz szégyenérzetet, és a saját kompetencia alacsony szintű megítélése miatti aggodalom sok esetben akadályozza a szóbeli feladatokban való részvételt, valamint a valós idejű és aszinkron interakciókat, így kialakítva egy ördögi kört. A szerző végül számos olyan, a hallgatók által valóban használt konkrét stratégiát ismertet, amelyek segítségével csökkenthető online környezetben is a kiejtés miatti szorongás. María del Carmen Méndez Santos (Vigói Egyetem) “Demotivation while learning pronunciation in Spanish: a study on factors that discourage students” tanulmánya a kiejtésoktatás és a motivációvesztés kapcsolatát mutatja be, egy saját kutatás eredményein keresztül, melyben célja az volt, hogy meghatározza, van-e összefüggés a kiejtés tanítása és a motivációvesztés megjelenése között, illetve 15 különböző nemzetiségű nyelvtanuló véleménye alapján didaktikai ajánlásokat fogalmaz meg a nyelvtanárok felé. A félig strukturált hallgatói interjúk elemzése alapján a nyelvtanulók fontosnak tartják a kiejtés tanítását és javítását (akár tanáraiktól, akár idegenektől), mert ez segít felismerni hibáikat. A sikeres tanuláshoz azonban elengedhetetlen ezen kívül a tanár pozitív hozzáállása a kiejtési hibák javításakor, és a jó csoportdinamika is. María Mar Galindo Merino (Alicantei Egyetem) “La enseñanza de la pronunciación del español en la clase con hablantes de

herencia” cikke pedagógiai szempontokat és bevált módszereket mutat be a spanyol származásnyelvi beszélők kiejtésének tanításával kapcsolatban, hiszen ezek a nyelvtanulók más kiejtési sajátosságokkal rendelkeznek, mint a spanyolt számukra teljesen idegen nyelvet tanulók. Fontos azonban, hogy a tanárok elfogadóak legyenek azzal a kulturális és kiejtésbeli sokféleséggel szemben is, amely a spanyol származásnyelvi beszélőket jellemzi. Antonio Hidalgo Navarro (Valenciai Egyetem) “La pronunciación del español coloquial y su integración en el aula de ELE” tanulmánya pedig a hétköznapi, informális beszédstílus spanyol, mint idegen nyelvórákba való integrálásának lehetőségeit vizsgálja, különös tekintettel az erre a regiszterre jellemző kiejtésbeli sajátosságok szakpedagógiai lehetőségeire.

A kötetet Bárkányi Zsuzsanna (The Open University; HUN-REN Nyelvtudományi Kutatóközpont) epilógusa zárja, amely kiemeli, hogy bár a legtöbb tankönyvben korlátozottan jelenik meg az explicit kiejtésoktatás, ez a kötet arra ösztönzi a tanárokat, hogy felismerjék a rendelkezésükre álló gazdag eszköztárat, amely lehetővé teszi számukra e terület beillesztését a tantervbe.

A kutatók számára a kötet különösen hasznos, mert bőséges és aktuális bibliográfiai hivatkozásokkal átfogó áttekintést nyújt a releváns elméletekről, valamint részletesen bemutatja több nyelvészeti kutatás módszertanát. A tanárok számára pedig didaktikai javaslatokat és bevált gyakorlati példákat kínál, amelyek azonnal alkalmazhatók az oktatásban.

IRODALOM

- Álvarez Martínez, M.ª Á. (coord.) (2002). *Fonética. Serie Anaya ELE: Elemental A2*. Grupo Anaya, S.A.
- Aurrecochea Montenegro, E. (2009). La pronunciación. Su tratamiento en el aula E/LE, Memoria de investigación. *Biblioteca, 10*. Universidad de Nebrija.
- Cortés Moreno, M. (2002). *Didáctica de la prosodia del español. La acentuación y la ortografía*. Editorial Edinumen.
- Gil Fernández, J. (2007). *Fonética para profesores de español: de la teoría a la práctica*. Editorial ARCO/LIBROS.
- Nuño Álvarez, M.ª P. & Franco Rodríguez, J. R. (2002). *Ejercicios de fonética*. Grupo Anaya, S.A.
- Padilla García, X. A. (2007). El lugar de la pronunciación en la clase de ELE. In Balmaseda Maestu, E. (koord.). *Las destrezas orales en la enseñanza del español L2-LE: XVII Congreso Internacional de la Asociación del Español como lengua extranjera (ASELE), Vol. 2, 2007*. Logroño, 871–888.